

N:o 122.

Af herr **A. W. Nilson** i Lidköping, *om särskilda bestämmelser rörande Falköpings läroverk i sammanhang med antagande af Kongl. Maj:ts förslag till de treklassiga läroverkens ombildning till samskolor m. m.*

Uti till innevarande Riksdag aflåten proposition har Kongl. Maj:t föreslagit, att de treklassiga allmänna läroverken må, på framställning af vederbörande kommunalstyrelser, kunna anordnas såsom samskolor för gossar och flickor. För min del finner jag detta förslag mycket tilltalande och tror, att en dylik anordning låter sig med fördel tillämpas, i synnerhet vid alla de mindre läroverk, der lärjungarnes antal är temligen begränsadt. Vid de treklassiga läroverk åter, i hvilka antalet gossar redan nu uppgår till ett 70-tal och deröfver, torde för samma anordnings ändamålsenliga genomförande vara nödigt att i någon mån öka det af Kongl. Maj:t föreslagna antalet ämneslärare och lärarinnor. Ty då, förutom det redan befintliga stora antalet gossar, de flickor, som komma att söka inträde i samskolan, ej kunna beräknas lägre än till minst 50, så inses lätt, att den här föreslagna lärarepersonalen blefve otillräcklig. Dessutom håller jag före, att vid ett läroverk, der gossarnes antal är öfvervägande stort, ämneslärarne böra bestämmas till tre jemte 2:ne lärarinnor.

Bland läroverk, för hvilka den af Kongl. Maj:t föreslagna anordningen synes mig icke vara i alla afseenden fullt lämplig, är att räkna det tre-

klassiga läroverket i Falköping. Dess lärjungeantal uppgår för närvarande till inemot 80, och kan detta läroverk alltså närmast likställas med de femklassiga. I nådiga propositionen till 1890 års Riksdag angående de allmänna läroverken föreslog Kongl. Maj:t, att detsamma måtte ombildas till mindre, allmänt läroverk med fyra ämneslärare. I denna del vardt ock Kongl. Maj:ts förslag bifallet af Riksdagens båda kamrar, ehuru beslutet härom icke ledde till verkställighet, enär hela läroverksförslaget då slutligen föll på grund af andra allmänt kända orsaker. Således hafva både Kongl. Maj:t och Riksdagen redan samstämmigt erkänt det billiga och befogade uti, att detta läroverk förses med en, af staten aflönad, lärare mer än flertalet öfriga treklassiga läroverk. Vid 1892 års lagtima riksdag blef af Kongl. Maj:t 1890 års förslag förnyadt i fråga om Falköpings och jemväl några andra treklassiga läroverk, men det ledde icke heller då till någon påföljd. Äfvenledes har förut af enskild motionär förslag varit i Riksdagen väckt om läroverkets i Falköping utvidgning till femklassigt läroverk. Det är känt, att nämnda stadskommun under en tidrymd af mer än 10 år sjelf aflönat en å två extra lärare och i öfrigt offrat betydliga summor för läroverkslokalernas ordnande, allt under förhoppning att omsider få sitt läroverk utvidgadt till ett omfång, stadens och ortens behof kräfver. Detta behof kan emellertid icke anses i fullt tillfredsställande mån tillgodosedt med den af Kongl. Maj:t nu föreslagna anordningen af en rektor, en kollega och tvenne ämneslärarinnor, äfven om de sistnämndas antal eventuelt kommer att ökas med en; och det kan betraktas såsom ganska visst, att kommunen under dessa förhållanden icke komme att göra framställning om dess läroverks anordnande till samskola. Med mindre än en fast anställd lärarepersonal, bestående af en rektor, två kolleger och två ämneslärarinnor förutom i förslaget upptagne öfningslärare, kan, efter min uppfattning, undervisningen vid detta så starkt frekventerade läroverk, förvandladt till samskola, omöjligt på ett tillfredsställande sätt uppehållas.

Alldenstund den osäkerhet med afseende på dess framtids öde, hvori Falköpings läroverk befinner sig, allt för länge försvarat och nedtryckt dess verksamhet och ett snart slut på detta tillstånd af ovisshet är för så väl läroverket som den kommun, det tillhör, af högsta behof påkalladt, så tillåter jag mig nu att, i fall Riksdagen icke ingår på Kongl. Maj:ts förslag om ordnandet af samskolor, alternativt föreslå, att ifrågavarande treklassiga läroverk utvidgas till femklassigt, såsom ock länge varit önskvärdt och föreslaget.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra får jag vördsamt föreslå:

1:o) att, i fall Kongl. Maj:ts förslag om de treklassiga allmänna läroverkens ombildning till samskolor för gossar och flickor till hufvudsaklig del vinner Riksdagens bifall, Riksdagen måtte medgifva, att icke blott den första, utan äfven den andra kollegan vid mindre, allmänna läroverket i Falköping bibehålles på ordinarie stat, samt att ett särskildt årligt anslag af 2,000 kronor ställes till Kongl. Maj:ts disposition för undervisningens vid detta läroverk anordnande på sådant sätt och med de vilkor i öfrigt, som den kongl. propositionen till innevarande Riksdag angående de treklassiga läroverken innehåller;

2:o) att, derest Kongl. Maj:ts förslag angående samskolor *icke* varder af Riksdagen gilladt, Riksdagen måtte besluta, att treklassiga läroverket i Falköping utvidgas till femklassigt med det antal lärare och den aflöningsstat, som är gällande för andra, i landsortsstäder befintliga, femklassiga läroverk.

Jag anhåller om denna motions remitterande till statsutskottet, dit jag ock förbehåller mig att efteråt få aflemna en del mig nu felande statistiska uppgifter rörande Falköpings läroverk.

Stockholm den 28 januari 1893.

A. W. Nilson.
